

REGALOS del present número:

Últim folletí del popular drama

LO FULL DE PAPER

(PERE A. TORRES).

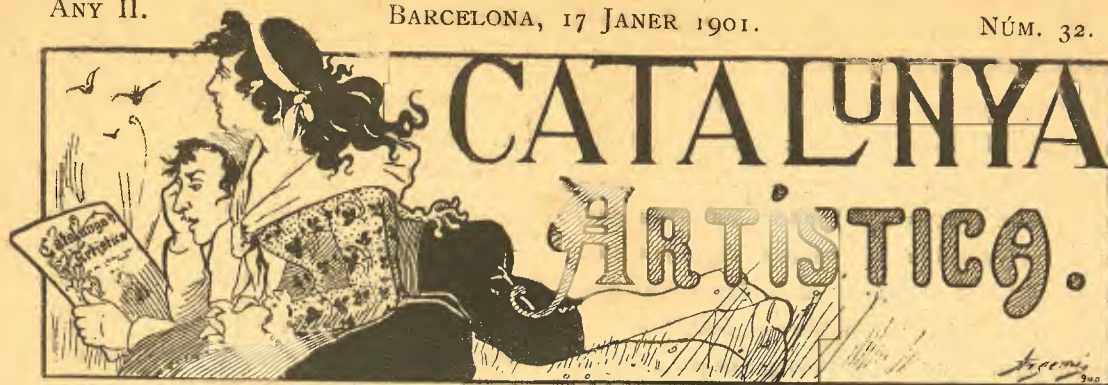
Tercer de la preciosa novela ilustrada

LLUYTA DOMÉSTICA

(KINDEL, traducció de BORI Y FONTESTÀ).

Núm. 32.

15 céntims.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Raurich, 20, principal.

NÚMERO CORRENT.

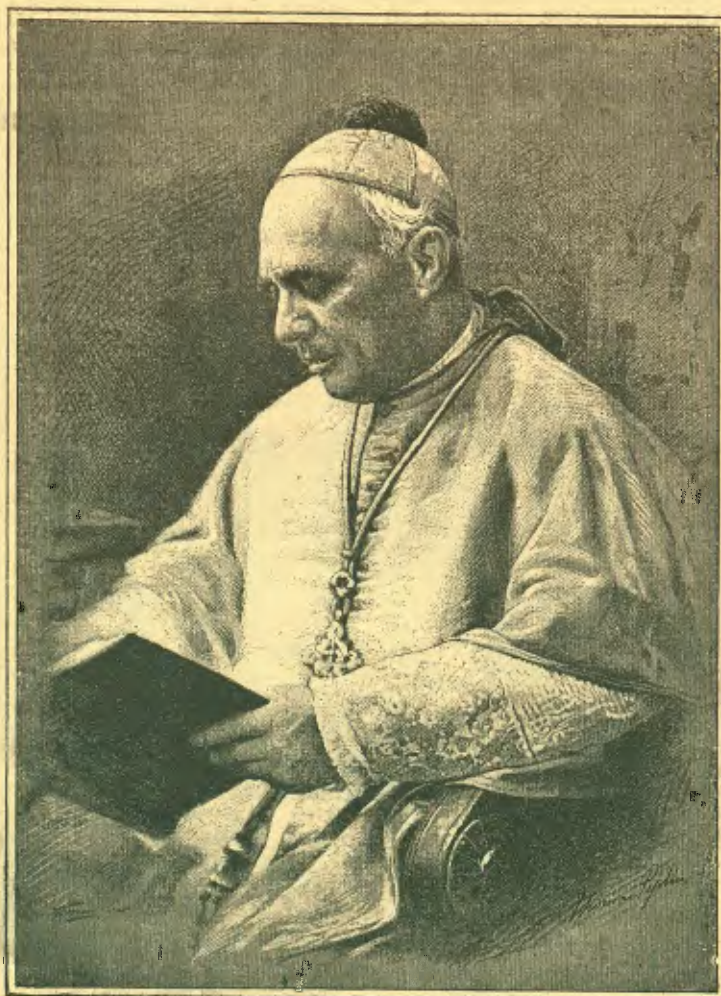
15 CÉNTIMS.

» ATRASSAT.

20 »

Director: J. Ayné Rabell.

Administrador: Bartomeu Lloró.

EXCM. É ILTRM. DR. MORGADES GILI
Bisbe que fou de Barcelona.

L'Excm. e. ltrm. Bisbe de la Diócesis, el restaurador del bressol de la nacionalitat catalana, el fundador del museo arqueològich vigatà, que pot posarse al costat del mellors del estranger, l'ardit é incansable empenedor de grans coses, ha mort! Ha mort en època de lluyta y ha deixat emocionat á tot un poble que desfilà devant sas despullas que foren passejadas per las vias més concorregudas de nostra ciutat, seguidas d'una gentada inmensa que no's donava encara compte d'una desaparició tant soptada.

L'element oficial, Assilos, Corporacions, Centres y entitats ab llurs senyeras, rendiren tribut, divendres passat, als restos del que en vida fou el Prelat barceloní, el diplomàtich eminent; en tant que totas las campanas de Barcelona brandavan ab tristesa exigint prechs á Deu per l'ànima del difunt, y recordant al ensemps que á las

altas dignitats es á qui calen més sufragis, puig grans han sigut en vida las responsabilitats caygudas sobre d'ellas.

Responèm tots al clam dels bronsos y alsèm els cors al Cel pera pidolar concirosos, la salvació y aculliment en aquell lloch desitjat, de l'ànima del Prelat més célebre, en tots conceptes, de nostra terra y de l'Espanya en el sigle passat y en els set primers jorns del actual.

La biografia del Dr. Morgades no cal que la continuèm, puig la premsa diaria y fullas extraordinarias la cridavan aquestos dias, ja que fins s'aprofita de la mort d'aquest pas tant terrible, pera fer negoci; nosaltres ens açoblèm al dol y demanèm als nostres llegidors molts prechs pera que l'ànima del que en vida fou nostre Bisbe, entri en la santa immortalitat.

R. I. P. A.

LA MORT DEL BISBE MORGADES

1. Son darrer retrato. — 2. En la capella ardent. — 3. Un detall del enterro.

L'últim soliloqui

Bon punt en Lluís va conèixer que havia sortit l'Antonieta, pel grinyol ofegat que va fer la porta de la sala al tancar-se y pel fresseig de faldillas que anava perdentse corredor enllà, va aixecar una mica'l cap que tenia aplomat feya estona en aquell munt de coixins encimerats pel respall de la poltrona ahon seya, va obrir els ulls y un somris d'ignoscenta malícia va papellonejarli pe'ls llavis.

No hi havia manera de donar entenent a la pobre xicota de que anés a tirarse una estona a sobre'l llit, mentres en Lluís no descansés, tant era aixís que aquet, pera conseguirho, havia de valdres, com acabava de ferho, d'aquell engany caritatiu que li costava un esforç suprem pera imposarse a la mateixa malaltia, contenint las estosesgadas que li agullonaven el pit y la gola, y donant a la seva cara una beatifica expressió pera qu'ella pogués quedar ben convensuda de que dormia tranquilament.

Ara mateix l'esforç que havia fet per l'amor d'ella era tan gran com la mateixa estimació que li portava. Prou que l'havia sentida acostárseli de puntetes pera enterarse de si reposava; aclucat d'ulls y tot endevinava la mirada de la Antonieta embolcallant el seu rostre adolorit d'una dolcíssima onada d'amor y de tristesa. El seu alé'l sentia a flor de galta com un baume de vida que sanejés las sevas carns xucladas pel sofriment.

Aquesta vegada si qu'en Lluís no podia explicar-se d'ahon havia tret tanta forsa pera contenir-se. Sentia que se li nuava'l cor devant de tanta tendresa y va anar-li d'un no res com no esclatà'l plor que ja li espurnava als ulls, regant de llàgrimes y omplint de petons el gentil caparronet de la seva esposa, dolsament inclinat demunt del seu, plé de mortals congoixas.

Per sort, l'Antonieta va anarsen a temps, després d'aixugar ab molt compte'l front amarat de suhor del pobre malalt.

Ja li convenia descansar una mica; Deu sab las nits que portava sense ficarse al llit, passadas a la esponsa del d'en Lluís ab expressió de Verge Dolorosa, seguint un per un els avenços que feya el mal en aquell cos estimadíssim, obrint el seu cor a la esperança en las trevas que li donava la malaltia, sentintse morir de pena a cada estosesgada del malalt. ¡Oh; aquella tos fonda y cavernosa que foragitava a trossos la vida del seu espós idolatrat y que retrunyia en el pit d'ella com els cops d'un fosser a sobre la llosa d'una tomba buydal

¡Y en Lluís que havia duptat d'aquella santa! Va

ser un instant, un instant no més, però may s'ho perdonaria; no volia morir sense confessarho a n'ella, com aquell mateix matí avans de rebre'l Sant Viatic se'n havia confessat ab el sacerdot. Perque d'aquella no'n eixiria pas, ben clar va sentirli a dir al metje.

No feya gayres días; acabava de visitar-lo'l doctor y va sortir del cuarto seguit de l'Antonieta que com sempre va acompanyarlo fins a la escala. Però aquell día la porta del pis no s'acabava may de tancar y tampoch s'acabava may aquell xiuxiueix de veus apagadas que sentia venir del *recibidor*. ¡Qué poch que costa de fer un mal pensament! Fins aquell instant en Lluís no va caure en que'l metje era jove y guapo y ben plantat...

Plé d'angunia va aixecarse del silló y a poch a poch y ofegant els passos va arribar fins a la porta del seu cuarto y pel forat del pany va sentirho tot... ¡Qué li feya ja'l desesperador pronóstich del metje! ¿No era molt pitjor lo que en son deliri havia pensat sentir? Vuyt mesos qu'erant casats y may com aquell día li havia semblat estimarla tant a l'Antonieta.

El cas es que cuan pensava en ella sentia avalotárseli'l cor, rebelantse contra la fi que li esperava reclamant el dret de viure, voléntse fer fort contra la mort que aniria a arreballarlo en l'esplet de la seva joventut dels brassos d'aquella dona tan hermosa y adorada.

En aquesta crissis solia sortirne guanyadora la esperança, sobre tot si la enfortia la presència de l'Antonieta. Llavors ¡quin fer projectes pera cuan estigués bol ¡quin recordar els temps del seu festeig!

¡Cóm s'inondava'l cor d'en Lluís de dolcíssimas anyoransas! ¡Be'l trobava a faltar aquell *pupitre* de l'oficina ahon havia passat tantas estonas que ara no podían semblarli més venturosas! Y aquellas cartas contestadas ó per contestar, y entre totas las d'aquell client maniós de Guadalajara que sempre havia de trobar un sis ó un as en el género, no passant día sense tenir carta d'ell fent reclamacions, encárrechs... ¡Prou se'n anava tota en sellos la ganància que donava a la casa! Fins la cara ferrenya del *jefe de contabilidad* li semblava llavors a n'en Lluís riallera y plena de bonhomia.

No, no podia resignarshi a morir com s'hi resignava en els moments en que'l dolor li feya aborrrir la vida. Ara mateix tenia sobre'l vetllador al costat de la palmaria que il·luminava suaument la sala ab la llum amorosida per la pantalla, el *Llibre de la Mort* d'en Marian Aguiló y aquella obra hon hi havia trobat altràs vegadas tantas dolcesas y tan

consol, ara li semblava tot ella un deliri de poeta.

Va obrir el llibre ab displicència y'ls seus ulls ensopegaren ab aquesta estrofa:

*Al bo de la jovesa
veig qu'est deute s'em demana
per ser tal volta dels jovers
qui'l pague ab manco recança.»*

Y tanca'l llibre llesantlo á sobre la taula tot capdellant dintre'l seu pensament una protesta contra aquells versos.—Aixó no es veritat y sinó no se explicarme com alguna vegada m'ho hauria prés per mi mateix. La joventut es vida y no deu resignarshi estupidament á morir. Sobre tot cuan s'estima y s'es fells... Després, ¿quí diu que'l metje no s'hagi equivocat? ¡Oh, y'ls que corren avuy día! Y més si son joves com el meu, sense experiència. ¡Si potser fins més d'una carbasa á la seva carrera!—

En Lluís va apuntar una rialla tot sentint que se li axamplava'l cor y que'l rostre se li il·luminava de porta llum d'esperansa y de ventura.

El cas era que d'ensá del matí en que havia rebut Nostr'Amo se trobava molt millor. Ell no n'era de *beato*, però l'Antonietta li havia donat entenent de que's deixés viaticar perque Deu Nostre Senyor li tornés la salut.. ¡Prou que la entenia á l'Antonietta! ¡Com qu'ella també s'ho creya de que la malaltia del seu marit no tenia remey!

Peró—lo que son las cosas—en Lluís n'estava ben content d'haver combregat, perque al capdevall un no es heretge, y fins trobava gust recordant el día de la seva primera Comunió, y fent memoria de las oracions que li va ensenyar la seva mare. Si, d'allavors tornava á creurhi en Nostre Senyor com en vida hi creya aquella santa dona que'l va portar al món, com hi creya l'Antonietta.

Decididament en Lluís havia resolt que's posaria bo y mentres afalagava aquest pensament va sentir al carrer, fentse més clar cada vegada, el *ninch ninch* de la campaneta d'un combregar. Una idea va llampeguejarli llavoras pel magí y mirant avans á tot arreu com tement ser sorprés en una malifeta, va alsarse de la poltrona y corprés per una emoció que may havia sentit, va agafar la palmatoria y s'encaminá al balcó: moltes vegades y en semblants ocasions havia vist fer lo mateix á la seva mare.

Ab molt compte, pera no fer soroll va mitj obrir el balcó y allargá'l bras pera treure la espelma á fora, al mateix temps que una ratjada de vent freda com glas va obrirlo de bat á bat apagant el llum.

La primera impressió d'en Lluís va ser de sorpre-

sa, però tot seguit va sentir una gran fret, entrantli seguidament una mena de por tota estranya...

Va girar els ulls pe'l voltant seu y no més va veure'l foch del braser que atiat pel vent que regolfava dintre la sala, brillava fantàsticament en la foscor.

De fora arribava esmortuhida la llum groguenca dels fanals del carrer y en una de las ratxas de vent que la feyan tremolar, á n'en Lluís li semblá veure una ombra indefinible, quins contorns indecisos se perdían en la fosca, que anava misteriosament per l'espai guiada pels tochs de la campaneta del Viatic. En Lluís hauria dit que l'ombra anava á passar de llarch y, que després, veyent el balcó obert, reculava y s'introduhía á la cambra... Sentia que una ma ossosa li agarrotava'l coll y que l'ombra s'anava aixamplant, aixamplant, fent més espessas las tenebras... Cuan volgué cridar, un cop de tos sech va ofegarli la veu y va matarlo.

MANEL FOLCH.

L'almoyna es com la rosada del cel, y cau sobre l'ànima del qui la fa.

—No hi ha grandesa humana prou poderosa que pugui apagar la veu del remordiment.

—No es rich aquell que te més riquesas, sinó aquell que compta ab més medis pera guanyarlas.

—El nom brillant te més enemics que la virtut obscura.

—La satisfacció de trobar un sol agraht compensa las amargors de molts ingratituds.

—La societat es generosa ab las habilitats que la distreuhen; com es coquina ab la ciencia que ilustra y moralisa.

—No es bo qui no fa mal, sinó aquell que practica'l bé.

—No t'empenyis en estar bé ab tothóm si vols estar bé ab tu mateix.

—La galanteria es una debilitat del cor; la coqueteria un desarreglo del esperit.

—L'únich egoísta que m'es simpátich es el que diu: No hi há ningú com la meva mare, ni fill com el meu fill, ni patria com la meva patria!

—Pera conéixer com un home públich governará l'Estat, es precis preguntarli com governa la seva casa.

La Poesía.

(A UNA DONA)

*Composició premiada en el Certamen Literari
d'Olot, de 1896.*

... Si tu no creus que'ls Trovadors encara
siguin els reys del Món,
ni que visquin las Musas falagueras
entre l'esperit modern, que, als més confón
ab prosa y ab matèria
del or ó els sentiments mal demostrats,
¡vina, escéptica dóna, que vull ferte
trobar els teus conceptes esgarriats!

Com en días de glória esplendorosa
la Poesía viu,
qu'es com familia d'aus que cad'anyada
còvan y deixan sos moixóns al niu;
com llevar que á la terra cau, del arbre,
y rebrota en arbut ab ufano;
com crisálida hermosa, que's transforma
en daurat papalló...

La Poesía alenta,
no ha mort ni morirá,
que la entén y la vol el nostre poble
com els àngels que á Deu van á adorá.
¡Ah, si morís un día,
quin desconsol terrible en tots els cors!
Plorarian las Musas endoladas
y's marcirían al instant las flors.

Ab sos cants els aucells pregonarian
de la vida la trista solitut,
y las miradas dels promesos foren
menys inspiradas en la fé y virtut.
La hermosa enamorada
no parlaria ab goig á son aymant,
y las fonts no dirían sos murmuris
ni'l sol nos semblaria tan brillant.
L'aubada falaguera
tindria en sos purpuris menys color,
y'l cel veuriam negre,
y'ls estels no tindrian resplendor.
En la boscuria espessa l'aucellada
no xerrotejaria dolsament,
y las onas del mar serian feras,
ni un instant las veuriam mansament...
L'hística masia
perdria sa bellesa popular,
y'l crit de la tempesta avalotada
faria'ns tremolar...
Res trobariam bell en la Natura,
sublimitat y poderius del Món
per la humana asperesa y la materia
oblidariam com estel que's són..
¿Qué seria la vida
sens l'aletieg de Musas y cantors,
y qué seria'l Món si no li déssin
sos poemas de glória'ls Trovadors?...
¡Un erm, un trist desert sens un oásis
hont sa set de bellesas apagar;
un ample cementiri
sens ni una creu ahont poguer resar!
Mes, per fortuna alenta
la Poesía, vella y tot com es,
vella pe'l temps, de cor y cervell jovens,
coronada de palmas y llorés...
Sí, descreyenta dóna,
la Poesía eternament viurá,
¿per qué negar sa vida cuan la trobas
nit y jorn, y prop teu vé ella á passá?
Amóixala y estimala
que sens l'amor es cert que no existeix;
si del cor dels mortals no n'es mestressa
llavoras si, que, ¡pobra!, s'entristeix
y replegada resta.
y arraulida, fugint dels descreyents,
plorant l'obcecació de nostra rassa,
la mort dels sentiments.
¡No vulguis darli pena,
qu'ella t'estima per ton rostre hermós...
Ja veurás, vina ab mi que vull mostrártela,
aném-la á veure'ls dós...
Oh, no será molt llarga
la vía que farém,
que per tot hont caminis, desseguida
be prou que la veurém!
Ella es per tot... ¿no ho creus? Oh, sí, t'ho juro...
coménsam á seguí...
¡no t'hi neguis, per Deu, qu'es de ventura
per ton cor eix camí!
La trobarém del marge al brí de l'herba,
en el fullám del bosc,
en el vent que'ls rematges fa somóurer,
en las ombras del rónech castell tósch,
en el palau soberbi,
en el xiprer del silenciós convent,
en el niu que ab argila, l'aureneta,
prop ton balcó va fent,
en las entranyas de la roca dura,
en la rosada fresca del istiu,
en el cant ó geméch que cap-al-vespre
fa ressonar pe'ls camps el cotoliu,
en la negra gropada que's dilata
per l'espai emboyrat,
en la escuma de l'ona que s'encresta,
y en el torrent que baixa desbordat:
en els fulls gloriosos de la Historia
de nostres sagrats llors,
en el béch de pinsans y cadeneras
y'l rossinyol volgut dels Trovadors;
en la dolsa cantúria
del tendre enamorat per l'amor seu,

y en cada ofrena del malalt qu'espera
 que la salut li tornará'l bon Deu ..
 La bella poesia
 es també en nostras festas y plahers,
 y en las nostras costúms, y en la corona
 que la Pátria al soldat trena ab llores.
 Ella viu en la Indústria benhaurada,
 Ciencias, Arts, Amor,
 palestras, avinensas, honra, gl'ória,
 negruras y esplendor,
 en la pau desitjada, en la miseria,
 en penas, y en cansóns de benestar.
 y es en el raig de lluna, en las celistias,
 y dels estels en l'esplendent brillar:
 en l'áspera dringada que á l'enclusa
 fá'l pés del feixuch mall,
 y en l'alegre burgit del taller rónech
 qu'es temple del treball;
 en el xisclar de la locomotora,
 en la sega y la brema de cad'any,
 en els llavis de monja presonera
 que plora d'un amor el desengany,
 en la gentil cansó que, ab goig, la mare
 prop del bressol canteja á sos fillets
 y en sos petóns puríssims
 cuan, contra'l cor, abrassa'ls ben estrets...
 ¡ Oh, sí: viu la Poesia,
 no'n dubtis, amor meu,
 que no créuer en ella, es com no créuer
 en el poder y magestat de Deul
 Mes hi creurás si jo ara

te dich que la Poesia tu la tens,
 y al dessobre mateix, y cor endintre,
 en el teu propi obrar y sentiments...
 Tu't mostres concirosa
 cuan un pobre't demana caritat,
 y al allargarte ab ánsia la má seva
 ja mav la teva almoyna li has negat...
 Tu estimas als aucells que s'engabian
 y exclamas: — ¡Pobrissons! —
 y al veure á un orfanet de rostre d'àngel
 te'l menjas á moxaynas y á petons...
 Sofreixes per la pena que té un altre,
 y ploras d'una mare'l greu dolor,
 y't fá llástima tot... y't fá alegría
 lo que de tos semblants alegra'l cor...
 ¿Per tot aixó, ignocenta, no coneixes
 que la teva tendresa y sentiments
 no son més que *poesias* arreladas
 dins ton cor?... ¡Sols que tu no las enténs!
 No'n dubtis, vida meva; la Poesia
 germinará en ton ser fins á morir;
 si la portas als plechs de la tev'ànima
 ¡com no l'has de sentir!...
 Per qué, donchs, no la estimas,
 per qué no l'amoixaynas y la vols,
 cuan ella dú la vida entre sos cántichs
 d'armónichs xiu-xejars de rossinyols?...
 ... ¿Negas encara que s'assegui al trono
 de tot lo per l'Etern fet y creat?...
 ¿Ho negas, cuan al cor pura la portas?...
 ¡¡ Quín greu que no te'n hakis adonat!!...

J. AYNÉ RABELL.

LA LLISSÓ DE VIOLÍ

Tristesa.

L'ànima meva està trista, res la con mou, res la desperta. ¿Qu'és lo que tens, ànima meva? ¿Per qu'essent jova no te'n has de gaudir de la vida?

Mira el món com te somriu; mira la Natura engalanada com te brinda nous plahers desconeguts.

Desperta; deixa per un instant ta tristesa y alegrat, que per aixó ets jova, per fruir dels goigs y alegrías.

S'acosta ja la Primavera; el temps en que tot floreix; en que tot somriu, el temps que canta á la mare Natura. Els aucellets llensan al ayre sos cants de joya, buscant sos níus dintre la boscúria, y els homes que treballan la terra li entonan alabansas. Tots están més alegres que la meva ànima; tothom somriu y jo resto sol, ben sol, ab ma tristesa.

Be voldria ésser com ells, com ells voldria cantar, voldria gaudir del món, d'aquest món tan hermos; mes si no puch, si mon ànima resta aclaparada, freda, enfront d'eixos plahers de juvena'la.

Jo voldria volar com la papallona de dauradas alas, de flor en flor; jo voldria ésser com el rossi-nyol y com ell cantar l'himne de l'alegria; jo voldria ésser com el riuhet que saltant marges y barranchs per fi s'ajunta al caudalós riu.

Desperta, ànima, desperta y digam: ¿pots tu estar trista cuan tot al món gosa?

JOSEPH CUSINÉ Y FERRATJES.

Adeu á la Tardor.

En nostra cambra lluminosa y téoia
avuy tot contemplant la ciutat blanca
hem despedit á la Tardor amiga
y hem rebut á l'Hivern.

—Adeu,—els dos li hem dit.—Adeu, cansada
estació de las boyras ploraneras,
la dels vermells cap-vespres silenciosos
y de las llargas nits.

Si prou forsa teníam cuan entràres
ab més forsa'ns sentím avuy que'ns deixas:
si desitjos teníam d'estimarnos
ha crescut el desitj.

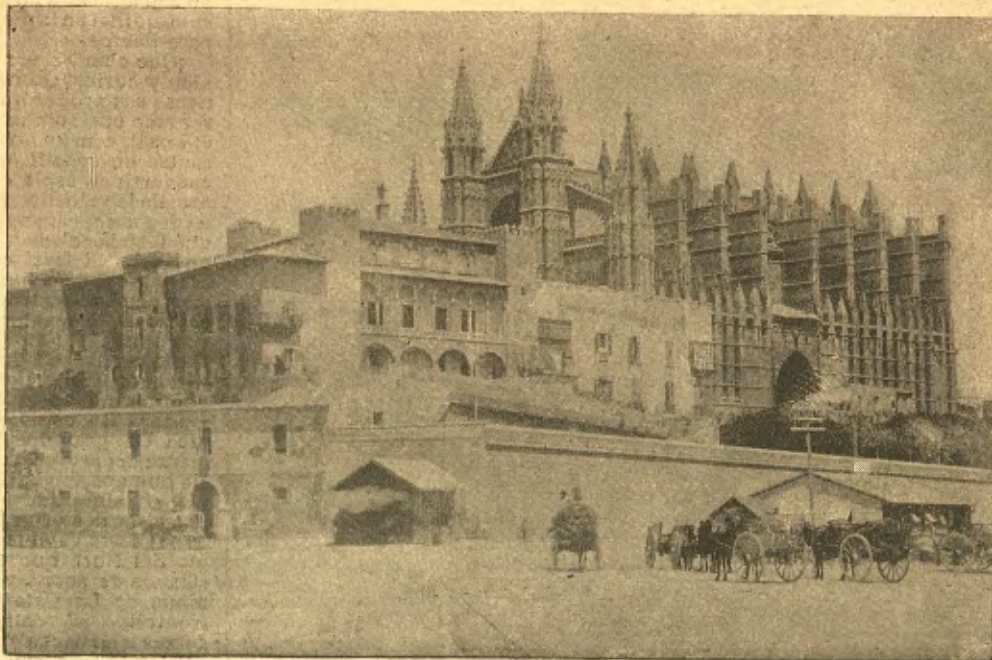
Som joves, y aquell sol d'Estiu fortíssim
no'ns ha pas fatigat com als teus arbres
que llensan ab un gesto d'impotencia
el seus madurats fruyts.

Nosaltres no'ns cansém de donar vida
y reposém per estimá ab més forsa:
cuan se gelan al camp els nostres besos
fem niu á la ciutat!

Adeu, Tardor malalta... Perque morin
els duptes que fa temps ens corsecavan,
ab la sanch de tas fruytas maduradas
te volém despedir!—

Y alsant las copas hem begut ansiosos...
Y mentres baix la neu tot s'adormia
en nostra cambra lluminosa y tébia
ha esclatat un petó vivificant!

ANGEL MONTANYA.

PALMA DE MALLORCA. — LA CATEDRAL Y EL PALAU DE LA ALMUDAINA.

Fantasías aéreas.

El viatjar per las regions desconegudas, tal y com avuy ho fém en carril, en barco, en tranvía ó en auto-móvil, s'ha de resoldre dintre d'aquest sigle.

Jo no sé si será en el primer ters ó á mitjans ó á las derrerías... y tan podém véureho com no véureho. Els que s'hi ensopeguin tindrán dugas sorts á l'hora: viurc més que'ls altres y anar en bomba. Allavoras ja podrán retirar l'ascensor del monument á Colón.

Els que ara neixen, ab tota seguritat han de poder tenir aquest gust, encara que'l problema de viatjar pe'ls ayres se resolgui á las acaballas del sigle xx, si es que son de bona soca, y logran, esdevinguts jayos centenaris ó xarugas seculars, rebassar el comensament de la centúria que vé.

No en cerqueu, no obstant d'aquestas raresas per entre'ls encreuhaments de carrers y carrerons de la ciutat antiga hont sols s'hi respiran bafos de clavegueras y de dipòsits de pells; si algún aixeca'l cap será per entre'ls matolls de l'alta montanya, que allà l'ayre tebi ó glassat dona vida y fá'ls pulmons forts y endureix la pell, y las viandas verdas van del hort al tupí, y las més alimentícias, del galliner á la cassola, de la vi-nya al celler, de l'espiga á la pastera, y sense passar per las traficas dels industrials envenenadors de la

gran ciutat, de dret al estó-mach del pagés.

Deixemho; m'hi apartat de la cuestió. Donchs sí, será un gust el clavarse un parell d'alas á l'esquena; es dir: sobre un aparato lligat á l'esquena, y, au, cop de peu á terra y bransida... ¡gran medi! per fugir d'un inglés, si l'inglés no porta l'aparato en aquell moment! Lo curios será alló de pogueu anar, tot zich-zagueuant l'espai, del turó del Tibidabo al pich de Sant Geroni de Montserrat, desdenyant els tranvías dirigibles, carrils y altres conduhents que trobarem pel cami... Ah, no's creguin, el viatjer aéreo, també tindrà de fer l'ull viu que no l'atropelli un cotxe del Inglés, porque en un cas aixís, l'ala valdrá més que una cama, y per mica d'escarbota-ment... tot donant voltetas y saltirons se'n entornaria un cap á casa, si no quedava entorquillat en la punta d'un para-llamps.

¡Que n'ha de ser de bo-nich y curios! Quina extra-nyesa ens produhirá el véu-er com una bomba supleix el carril, com un home colo-cantse un senzill aparato y convertit en espía-dimonis, desafia la velocitat d'un bar-co de guerra espanyoll... Els que festejan d'amagat, el dia que se'ls hi fassi oposició, alas ajudeume y á passar el mar; un banquer tronat aixe-cantse ab els valors, será magnífich.

De perills se'n tindrán de solventar molts, però la su-blimitat del espectacle com-pensará las estonas de pá-nich. Oh, grandiositat de la marxa del progrés; oh, cien-cia humana, que'n fás de co-sas; oh, sigle xx, ja que ab tú podrém desterrar per sem-pre aquests vagons de la lí-nia del Nort que semblan caixons de sucre, y els óm-nibus de La Catalana que trontollan el ventre, y els cotxes eléctrichs que s'es-patllan cada parell d'horas, oh sigle xx, salut salut!

PERE D'ARBÜES.

NOTAS ARTÍSTICAS

El simpàtic escriptor montanyench company nostre l'Antón Busquets y Punset ens regalà'l diumenge passat ab una sessió literaria en la sala d'actes de la Associació Catalana «El Sometent». La concurrència era numerosa y escoltà embadalida'l

treball del Sr. Busquets, que no s'en haguera cansat may. Ab la ingenuïtat que sap ferho, ens llogà una pila de *Veus de montanya* d'un tirat escayent, revelant totas ellas una observació ensopegada y un amor immens per tot lo de casa que arribà verament á corpendre á la concurrència. De totas ellas sobreixi per sa naturalitat y justesa *El bordegas d'en Xarriol*, que, com altres, hagué de ser repetida. *El somni d'una Monja* fou també escoltat ab gust com unas *Amorosas*, encara que no es pas aquet el fort d'en Busquets.

Y vingué la prosa, aquella prosa seva que sent á montanya, que s'enrinxa com els rosers, que sugereixiona de debó, ja sia ab el garbo del *Idili montanyench* ja ab la melangia de *La Salmayre*: aquesta fou la que agradá més. Poch s'ho pensava en Busquets quan la escribia depressa per un almanach que li sortís una nota tan acabada! Darrera d'ella vingué'l *Fossar de Sau* d'efecte corprenedor encara que no tant delicada com *La Salmayre*. Amenisá la vetllada'l Sr. Carbonell executant algunas composicions musicals en el piano valguentli una bona tanda de picaments de mans.

Pot estar ben satisfet l'amich Busquets y Punset de la seva obra. Las felicitacions anaren á doxo y se las mereix de debó. Que hi arribi la nostra.

PRIMER CERTAMEN LITERARI-MUSICAL

de Catalunya Artística

Composicions rebudas.

(CONTINUACIÓ.)

LITERARIAS:

90. **A la creu**: lema: *La creu es l'itinerari del Paradís*. (Jacinto Verdaguer). — 91. **Un roman-so d'aquell temps**: lema: *¡Pobre home!* — 92. **Conversa**: lema: *Sens respecte humà*. — 93. **¡May mes!**: lema: *¡Quin desengany!* — 94. **Estiuhenças**: lema: *Notas de sol*. — 95. **Ramell**: lema: *Notas del camp*. — 96. **Ramellet**: lema: *Patria, Fides, Amor*. — 97. **¡Tinch de casarme!**: lema: *Monólech*. — 98. **La nevada**: lema: *Jo y ella*. — 99. **Humanitat**: lema: *Vergonya que en el sigle xx regni l'esprit de guerra*. — 100. **Marinesca**: lema: *Mar endins*. — 101. **La casa payral**: lema: *Benehida sias*. — 102. **Ven-**

tatjas del sigle XX: lema: *¡Si qu'es gras!* — 103. **El modernisme**: lema: *Que hi digui més qui més hi sàpiga*. — 104. **Pinzelladas**: lema: *Realitats de la vida*. — 105. **Modernista**: lema: *Qui sigui confrare, etc.* — 106. **A la caritat**: lema: *Amor meva*. — 107. **Ramellet**: lema: *De flayre íntima*. — 108. **Als guerrers del «Niu Guerrer»**: lema: *Cant de pau*. — 109. **Anyoransas del cel**: lema: *¿Cuándo será que pueda libre de esta prisión volar al cielo?* (Fr. Lluís de Leon). — 110. **Virgo virginum**: lema: *Llum de la vida*. — 111. **De Rodas á Pilat**: lema: *Si no puch comprá espardenyas, etc.* — 112. **Lo jornalier**: lema: *Ni'l sol ni a clàpara, etc.* — 113. **A ma patria**: lema: *Cuba*. — 114. **Caminant**: lema: *Natura*. — 115. **¡A la Caritat!**: lema: *Deu baixi á la terra, etc.*

MUSICALS:

28. **L'ombra de Nazareth**: (1). — 29. **A la meua filla**: lema: *Amor paternal*. — 30. **La roca del cargol**: lema: *Aquí també la ballan, etcétera*. — 31. **Flor de fajol**: sense lema. — 32. **Serra enllá**: lema: *Cap al tart*. — 33. **Joya del Fluviá**: lema: *Es la sardana las matemáticas del ball*.

A prech de moltes personas y perque fins després d'acabat el termini d'admissió de composicions pera nostre *Primer Certamen literari-musical*, se'n han rebut encara bon número, prorroguem el plasso fins el dia 31 del mes que som, en quina data's tancarà definitivament.

El veredict del Jurat Calificador se farà públich dintre de la primera quinzena del mes entrant, y el dia y lloch de la solemne festa de la distribució de premis s'avisarán ab oportunitat.

ROMEA.—Aviat s'estrenarà el drama d'en Rovira y Serra, *La gent de vidre*, de quin'obra'n tenim falaguera noticia. Pera la millor presentació escénica del nou drama, l'escenógrafo Sr. Vilumara ha pintat una decoració que produhirá un gros efecte.

També hi ha en ensaig una obreta en un acte que dú per títol *Tóquila que serém cunyats*.

NOVEDATS.—Cada dia's llegeix al peu del cartell *La gent del ordre*, y *La gent del ordre* no arriba may. Si quan s'estreni, si arriba á estrenarse, l'ésit dura tant com l'anunci, el jove Capella podrà estar més satisfet que l'Echegaray quan se li estrená *El gran galeoto*.

¡No'ns feu glatir més!

NOU RETIRO.—Diumenge passat varen celebrar el

(1) S'avisá al autor d'aquesta composició qu'en-vihí' plech clos contenint el seu nom segons es costum.

seu benefici ab *La pasionaria*, el primer actor en Joseph Fages y la primera actriu Sra. Tarés. El teatro estava lluhit, els aplausos sovintejaren y els beneficiats reberen molts regals.

Pera'l vinent diumenge s'anuncia la *serala d'onore* del primer actor y director en Miquel Pigrau, que posará en escena'l drama de Sudermann, *Magda*, y per primera vegada en aquest teatrol'aproposit/*No-tabilitats!* en el que'l Sr. Pigrau imita á varis actors eminents de la escena catalana y castellana.

Li desitgém un plé... positiu.

TÍVOLI. — La intenció y el bon desitj que animan als organitzadors del «Teatre Líric-Catalá», son apreciades. Ara lo que fa falta es ensopegar un bon número d'obras d'aquellas que *frapin*, com se sol dir, tant com en el género menut madrileny van resultar produccions de l'empenta de *La Verbena de la Paloma*. No basta que las obras que s'estrenin duguin firmas conegudas, sinó qu'es precis que's fassin agradables al públich *neutral*, y es també indispensable que no hi hagen prioritats, y que *algú* no abusi del *poder*. Y qui sigui confrare que prengui can-dela.

¿Hem d'ésser frarchs? Donchs després de tributar un elogi á qui correspon de la bona voluntat, havém de fer la confessió, que'ns apena, de que continuant pel camí que senyalá el primer estreno la nit de la inauguració, no s'arribará á lloch. Mal va cuan en un'obra s'hi han de fer surgits l'endemá d'estrenada. Ademés, la companyia d'aquest teatre, tal y com está formada en l'actualitat, ens inspira pocas confiansas. Va demostrarse prou la nit del dissapte; el teatre rehxia per tots cantons, amichs é imparcials aplaudiren, perque la conceixian, *L'alegría que passa*, d'en Russinyol y en Morera, però en la segona opereta's glassaren els entusiasmes; aquell *sereno*, 'ns feu perdre la *serenitat*, y lo que seguí... ens desencoratjá totalment. Jo ja sé que hi haurá algún soberb que digui:—Es que'l públich no ho ha entés!—Y quina manera de posar malas volensas! Jo comensaría per dirme, si fós autor de l'obra:—Aném per un'altra.—Peró si es la cosa més fácil equivocar-se en aixó del teatre. Es molt absolut qui digui lo contrari.

Nosaltres som els primers que desitjariam ab tota l'ànima que aquesta llevor omplís de fruyts assahonats y sucosos tot el fruyterar del nostre teatre, y creguin que som dels que més se'n alegrarian, però, avans que tot som frarchs, y francament hem de dirho: No'ns va satisfer el primer pas.

Tant debó dintre de un parell de setmanas poguém aplaudir de ferm obras ensopegadas y als actors més ensinistrats.

CLAR Y NET.

La «Sociedad de Bailes de Barcelona» donará durant el Carnaval d'enguany, cinch lluhits balls d'artesanels els dias 19 y 26 del corrent mes y 1, 9 y 16 del mes entrant, en la platea del teatro «Circo Barce-

lonés». L'adorno y l'alfombrat anirá á cárrech del conegut adornista Sr. Vilanova. Pera l'execució del programa, la societat disposa d'una banda-orquesta de 35 professors, dirigida pe'l jove mestre D. Narcís Iglecias.

La lluhida societat «Lo látigo d'or», ha organitzat cinch balls extraordinaris de disfressa pera'ls dias 19 y 26 d'aquet mes, y 1, 9 y 16 del vinent Febrer, corrent el programa á cárrech de la Banda de la Casa de la Caritat.

En el «Centro de Fomento de la izquierda del Ensanche» está anunciada pera'l prop vinent diumenge, la comedia catalana en tres actes d'en Teodoro Baró *Lo senyor secretari*.

El cuadro dramátich de la nova societat «La Alhambra» diumenge que ve, dia 20, posará en escena'l drama catalá *Lo Mas perdul*.

En el teatro de la societat «Niu Guerrer», varen representarhi las zarzuelas *Marina* y *Los aparecidos*, distingintse, entre altres, els senyors Vidal, Carre-ras, Camaló y Carbonell.

Pera'l vinent diumenge tenen anunciada la comedia catalana en tres actes *La suripanta*.

En el «Fomento de la barriada de San Antonio», la nit del dia dels Reys, donaren una representació del drama *La aldea de San Lorenzo*, éssent desempenyat per las senyoras Pérez, Roca, Espinosa y'ls senyors Magriñá, Alujas, Giner, Masana y Ventura.

Pera'l diumenge dia 20, está anunciada *La Mascota*.

En e. «Círculo Cristóbal Colón» el dissapte passat va celebrarhi son benefici en Joseph Navarro, posant en escena el drama castellá *Manantial que no se agota*, el juguet cómic *El ratoncillo Pérez* y la comedia catalana *Ditxós ball de máscaras*, quinas obras foren ben interpretadas per las senyoras Guerra, Puchol y'ls senyors Vivó, Bosch, Mussuhet, Córdoba, Bofill, Fuster y el Beneficiat.

La vetlla del diumenge día 6, en la societat «Bereguer» varen posar en escena las comedias catalanas en un acte, *Un pollastre aixelat* y *Buscantne hu* y el diálech castellá *Asirse de un cabello*.

Pera'l dia 27, se prepara una funció extraordinaria.

En el «Círculo de la izquierda del Ensanche» s'hi celebrará diumenge vinent, una funció extraordinaria á benefici d'en Pere Palaudarias; posants'n escena las produccions *El Angelus* y la comedia catalana en dos actes *De Nadal a Sant Esteve*.

El diumenge que ve dia 20, la dama jove del cuadro dramátich de la societat «Jockey-Club», celebrará'l seu benefici ab las obras *Lo que vale el talento*, *Robo en despoblado* y la pessa catalana *A Sants y á minyons*.

Próximament, las comedias castellanas en un acte *Perro, 3, 3.º*, *izquierda* y *Sin cocinera*.

En el teatret del «Colegio Modelo», (Consell de Cent, 421), hi tingué lloch en la tarde del dia de Reys la funció inaugural de las sessions intimas. El programa's componia de dugas pessas catalanas, en

las que s'hi lluhiren la Srta. Riu y Srs. Mallol, Juliachs, Pujadó, Queralt, Vigo, Castañé, Orsolichs, Olivares y Rey. Ademés l'ilusionista màgich Sr. Montull executà variats jochs. Tothom fou aplaudit, y la funció resultà agradable de debó.

NOSTRES FOLLETINS

Ab el present número acaba'l popular drama

LO FULL DE PAPER

que tan bona acullida ha obtingut. La setmana entrant regalarém las cobertas de dita obra, é immediatament comensarém la publicació en la forma de sempre, de la joguina cómica en 3 actes d'en Frederich Fuentes (fill),

ELS DOS CONILLS

estrenada fá poch en el Teatro Catalá de Romea ab éxit magnífich.

La preciosa novela que ab molta acceptació publiquem

LLUYTA DOMÉSTICA

quedarà terminada dintre de dos ó tres números.

Seguidament oferirém á nostres favoreixedors l'interessantíssima novela d'Eugeni Muller

LA MIONETTE

traduhida expressament pera'l nostre periódich.

Després ne seguirá un'altra d'Alexandre Dumas.

Ha mort D. Victor Balaguer.

La noticia no's va sorprendrer, puig temiam scya temps un desenllás fatal pera l'il·lustre prohóm de las lletres catalanas.

No tenim temps pera tributarli'l recort que's mereix qui tant feu brillar la nostra terra volguda, però en el vinent número bé ferém quelcóm que sigui digne de sa memoria.

Descansi en pau el venerable poeta de Catalunya, l'infatigable *Trovador de Montserrat*.

Molts corresponsals barcelonins dels diaris de Madrid, han tornat á fer inflar el gos del catalanisme á'n aquells rotatius, contántlosi *incidentes desagra-*

dables que ocurrieron con motivo del entierro del obispo Morgades.

Mirin qu'es prou aixó de que aquets sigronayres estiguin sempre á la que salta, espiant els més petits detalls de lo d'aquesta terra.

¿No hi há qui obri una subscripció pera pagalsi'l viatge á las Américas?

Havém rebut la primera de las *Cançons y Càntichs* que's publican á Sabadell. La que'n ocupa's titula *Cançó de Nadal*, éssent la lletra de J. Costa Deu y la música de Joseph Plans.

Nostre volgut company en Ramon Suriñach Senties, ha publicat son volúm de poesietas que titula *Cosas mevas*, precedidas d'un prólech del mestre en Gay Saber, D. J. Franquesa y Gomis.

El llibre es elegant, consta de unas 56 composicions y's ven al preu de 6 rals.

Próximament ens en ocuparém ab més detenció.

Hem llegit aquets últims días que Inglaterra vol apoderarse de la majoria de ferro-carrils d'Espanya. Tot es cosa que pot ser.

Lo qu'es de dóldrer es que no's vulgui apoderar d'altras cosas que aquí'ns fan nosa y endúrseles per' sempre á Santa Elena, el Montjuich dels britànichs.

ELS TRES TOMS DE D. MARCEL

Per aquest any encara t'hi portó jo á benehir. A veurer, l'any que vé qui t'hi portará.

Y ja que parlém d'inglesos.
Sembla que per ara'ls de l'Àfrica del Sur sols men-
jan un plat del dia...

¡Estofat! Estofat que'ls hi' condimentan els cuyners boers altra vegada, potser pera retornarlos el convit ab que'ls havian obsequiat els ranxeros d'en Roberts cuan s'apoderaren de las cuynas de Pretoria.

¡Qué hi farem! Nosaltres, una Nació que ha sigut la reyna del món, ens deixém pendre'ls ferrocarrils, las colonias y tot lo que vulguessin del interior, y un poble menut calsantse las botas del colós d'Europa.

¡Quin contrast més consolador pe'ls pobles virils!

Una equivocació lamentable.

XARADA

I

- Deu el guard; ¿es vosté'l senyor Staramsa?
- El mateix.
- Donchs dispensi: un servidor tinch una parada de turrons al carrer de... y voldria veure...
- Si jo'n compraria unas cuantas lliuras?... ca, no: está molt *cuart* aquest any aixó.
- Ja veurá, no senyor, no...
- ¡Qué m'ha de dir á mí! l'altre dia'n vaig comprar un'unsa y mitja y *cinch* va contar un ral: encara no'm van arribar á mitj coll.
- Vull dir que no vinch per aixó: el *dos* m'envia, diu que vosté'm podrà fer lo que necessita.
- Y qué's lo que vosté necessita?
- Voldria que'm fes quatre versos, d'aixó que vostés fan, per fer una mica de reclam ¿sab? per posarlos á la parada, á veyám si aixís despatxo més.
- Ja l'entench. Demá vinguils á buscar.
- Molt bé diu: donchs fins á demá: que ho passi bé.

II

- Dispensi: vosté que te anomenada de poeta ¿podria ferme un favor?
- Senyora; si no es més que un favor, expliquis.
- Una servidora soch la mestra del col·legi de la Mare de Deu del *cuart-cinch*.
- Celebro molt de conèixela; però si ve perque li envihi alguna criatura al seu col·legi... molt sentó dir-li, però encara n'hi há per días d'aquí que...
- El meu objecte es per veure si podria ferme una petita poesia pera recitar unas nenas en una festa del col·legi: ¿m'entent?
- Ah, sí, senyora; no parli més.
- Primer de tot m'ha de dar l'idea de lo que vol que fassi.
- Que li diré jo: una cosa dedicada á la Verge ó als Sants...
- Sí, vaja, ya está entés, demá pot venir á buscarla.
- Molt bé diu: estigui bó.
- Faré'ls possibles d'estar-ne: passihobé tingui.

III

Al endemà varen tornar. Però jo no sé com m'ho vareig compondre que al tancar els treballs vaig *hu-dos-tres-cuart* els sobres, y'ls versos-reclam del turronayre varen anar á parar al col·legi, y viceversa.

Com que aquell bon home no sabia de lletra ni sospitá que jo hagués pogut *total*, ab tota la bona fé d'aquest món exposá junt ab els seus turrons un cartell ahont s'hi llegia lo següent:

«Vos que sou la meua estrella
en el cel y allà en la Glòria
accepteu com á memòria
el tendre cor d'eixa ovella.»

Entre tant la professora del col·legi's creya víctima d'una burla de mal gènere al obrir el sobre dirigit á n'ella y llegir:

«Desde pesseta per'munt
tothóm aquí trobará
turrons fins de massapá
de Jijona y d'Agramunt.»

Y jo tan tranquil y ab una pesseta de cada hù á la butxaca: ¡Menos mal ¿oy?

J. STARAMSA.

Solucions als del número passat.

Xarada: Ex-tra or-di-na-ri-a.
Geroglífics comprimits: Persia.—La ratlla dreta (títul d'un'obra de Pitarra).—Granota.—Amargós.

Jordi Pon' d'Herni: No'm satisfá.—J. M.ª de Sucre: Potser se publiqui.—Carlos Vidal: ¿No podria usar un altre pseudonim que aquell? Al articlet hi trobo poch lance.—F. Grané: Res li prometo; tot depén de que'm sobri una estona pera retocarho.—Sadurn de Noya: Rebut.—A. Zengotita: ¿Vol un consell? A la seva enamorada dediqui versos més ben rimats. ¿Son originals els pensaments?—Joan Güell Ferrer: L'articlet anirà. De lo demés potser una.—R. Homedes Mundo (Tarragona): Aviat se'l complaurá. Lo d'avuy es fluix.—Florenç Cornet: Entra en torn.—C. G. Redembach: Lleuat de l'ortografia, está bastant bé; ho retocarém y's publicarà.—Ferrán Turné Carbonell: La millor recomendació es tenir la conciencia tranquila. Lo qu'en-via vá bé; continuhi per aquest camí.

Queda molt pera contestar.

Fidel Giró, impresor.—Carrer Valencia, 311, Barcelona.

CATALUNYA ARTISTICA

SETMANARI IL·LUSTRAT de Literatura, Arts y Teatros.

Redacció y Administració: — Raurich, 20, principal. — (¿i ha bussó á la porta.)

12 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítichs regionals. — 4 de novela ilustrada. — 8 de folleti dramátich. — Grabats y dibuixos de notables artistas. — Cubertas en paper de seda.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas. — FORA, mitj any 4 pessetas. — EXTRANJER, un any 12 franchs. — NÚMERO CORRENT, 15 céntims. — NÚMERO ATRASSAT, 20 céntims.

FÁBRICA DE SOMBREROS

de todas classes y formas

A. GILI

ES DE LAS CASAS QUE VEN AB MES ECONOMIA

HOSPITAL, núm. 16. — BARCELONA

Vendas al engrós y al detall.

PREUS DE FÁBRICA

Casa exclussiva en

GENEROS DE PUNT

DE

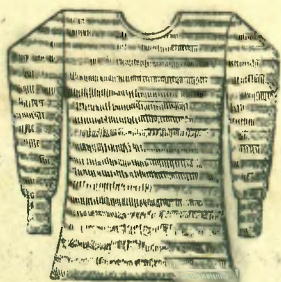
CONZALO COMELLA

CARDENAL CASAÑAS (Avants Riera del Pi). núm. 10.

BARCELONA

Marca registrada.

TANCAT ELS DIAS FESTIUS

Galería Lírich-Dramática Regional

DESPATX Y ARXIU: Raurich, 20 principal.

Aquesta nova **Galería** montada luxosament, ofereix als senyors autors dramátichs y músichs compositors de Catalunya, Balears y Valencia, condicions ventatjosíssimas.

Respón del cobro de propietat, conta ab un escullit servey de Corresponsals, percibeix tan sols un **10 per 100** dintre Barcelona y un **15 per 100** per tot Catalunya y regions indicadas, inseriu **gratuitament** en el **Registre de la Propietat Intellectual** las obras dels autors que representa, **liquida** al cap del mes y defensa ls drets d'autor sense retribució devant de **Centres gubernatius, económichs y judicials**.

Poden els senyors autors demanar la **Circular** que conté las condicions de la nova

GALERÍA LÍRICH-DRAMÁTICA REGIONAL